

EĞİTİM

Vekilim, ne bu şiddet?

Ortaöğrenim gençliğinde tırmanan şiddet eğilimini araştırmak için 13 ili dolaşan milletvekilleri, izlenim ve önerilerini Aksiyon'a aktardı. Gençler de vekiller de aynı kanaatte: Vicdan eğitimi ihmal edildiği için bu hale geldik.

SEDAT GÜLMEZ

Türkiye'de lise çağındaki öğrencilerin yüzde 22'si fiziksel şiddete maruz kalıyor; yüzde 35'i ise bizzat şiddet uyguluyor. Öğrencilerin yüzde 9'u delici-kesici alet, yüzde 6'sı ateşli silah taşıyor; yüzde 8'i çete üyesi; yüzde 6'sı kumar oynuyor; yüzde 93'ü her gün televizyon izliyor, en çok da dizileri... Yüzde 56'sı internet kafeye, 18'i de oyun salonları ve kahveye gidiyor. Gençlerin yüzde 16'sı sigara, yüzde 17'si alkol kullanıyor; yüzde 3'ü de son üç ay içinde uyuşturucu kullanmış. Sözel şiddetle karşılaşanların oranı yüzde 53, uygulayanlarınki 50; duygusal şiddete maruz kalanlar yüzde 36, uygulayanlar yüzde 28; cinsel şiddetle karşılaşanlar yüzde 16, uygulayanlar yüzde 12... Bunlar, Türkiye genelinde 26 bin öğrenciyle yapılan dev anketin geçtiğimiz günlerde açıklanan çarpıcı neticelerinden sadece birkaçı.

TUNCELİ BİLE İSTANBUL'DAN İYİ

Okullarda artan şiddet ve başıbozukluğu gündemine alan Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) geçtiğimiz yıl harekete geçti. Meseleyi derinlemesine inceleme maksadıyla kurulan 'Çocuk ve Gençlerdeki Şiddet Eğilimini Araştırma Komisyonu'nun üyeleri 14 Aralık 2006'da çalışmalarına başladı. 3,5 ay süren söz konusu inceleme geçtiğimiz hafta noktalandı. Komisyon üyeleri bu zaman zarfında karşılaştıkları olayları, bunlara yönelik değerlendirmelerini ve çözüm önerilerini Aksiyon'la paylaştı. Komisyon, konuyla ilgili raporunu ise önümüzdeki haftalarda tamamlayacak.

İstanbul Bağımsız Milletvekili Zülfü Livaneli'nin teklifiyle kurularak göreve başlayan 14 vekilli komisyon, dört ayrı grup hâlinde 13

ili dolaştı. Gençlik nüfus oranı, göç yoğunluğu ve bölgesel kategorilere göre tespit edilen şehirlerde mülki idare amirleri, yerel yönetim temsilcileri, sivil toplum kuruluşları, okullar, sosyal hizmet yurtları ve çocuk cezaevleri ziyaret edildi.

Komisyon çalışmaları Ankara merkezli yoğun ziyaret ve toplantılarla başlasa da üyeler, gezilen şehirlerde edindikleri tecrübelerle apayrı bir önem veriyor. Ziyaret edilen her il, dinlenen her kişi onlar için birer 'umut' veya 'hayal kırıklığı'. Komisyon sözcüsü ve İstanbul Milletvekili Mustafa Ataş'ın ilk tespitleri şöyle: "Şehirlerin bazıları şiddet meselesini çözme adına bir şeyler yapıyor. Gayret var.

Ancak bazılarındaki ise tamamen boş vermişlik söz konusu. Ellerinde yeterince kayıt dahi yok."

Mustafa Ataş'ın değerlendirmelerini Ağrı Milletvekili Halil Özyolcu örneklerle resmedi-

yor. Tunceli, Antalya, Ağrı ve Erzurum'u dolaşan Özyolcu, buralarda belirli ilerlemeler kaydedildiğini belirtiyor; ancak en son gezilen İstanbul'da aynı hassasiyeti bulamaktan yakınıyor. Ona göre Tunceli'de gelinen nokta İstanbul'dakinden iyi: "Avrupa'nın kültür başkentliğine hazırlanan İstanbul'un böyle olacağını düşünmezdim. Birçok aksaklık bilinmesine rağmen harekete geçilmiyor. Yine de bazı idarecilerimiz, üzerine toz kondurmuyor."

Özyolcu'ya katılan Muğla Milletvekili Ali Cumhur Yaka İstanbul'daki bir ilçe kaymakamıyla diyalogunu hâlâ unutamıyor: "Kaymakam bey, ilçede 177 internet kafe bulunduğunu, bunların 96'sının ruhsatsız olduğunu söyleyince kanım dondu. Yani bunlar biliniyor; ancak harekete geçilmiyor."

DEVLET MEKANİZMASI DAĞINIK

Türkiye genelinde birçok kurum, şiddeti yenmek için farklı çözümler üretiyor; ancak bunlar yerel bazda kalıyor. İzmir'de kavga eden öğrencileri barıştırma adına arabuluculuk uygulaması, pedagojik eğitim almış gönüllü, sivil emniyet mensupla-

13 FARKLI İL GEZİLDİ
Şiddet anketi 261 okuldaki 26 bin öğrenci üzerinde gerçekleştirildi. Araştırmaya tabii iller ise şöyle: İstanbul, Ankara, İzmir, Trabzon, Tunceli, Antalya, Mersin, Diyarbakır, Erzurum, Ağrı, Konya, Kayseri, Gaziantep.

AKSİYON 56 - 9 NİSAN 2007

FOTOGRAF: AYTEN KAYA

rından müteşekkil okul timleri projesi, Kayseri'de internet kafelerin tek merkezden filtrelenmesi, uygun kafelere güvenliklerini teyit için 'turuncu bayrak' verilmesi bu türden çalışmalar.

Mülki idareler arasındaki iletişim kopukluğuna değinen Komisyon Başkanı ve İstanbul Milletvekili Halide İncekara, çözüm girişimlerinin dar alanda kaldığını teyit ettikten sonra koordinasyonsuzluğa, kaynak ve personel israfına dikkat çekiyor. İncekara'ya göre, devlet organları arasında yürütülmesi gereken bilgi alışverişi ve koordinasyon, hâlihazırdaki yapılanmayla imkânsız: "Görev tanımlamaları ve sorumluluk alanları belli. Herkes şiddet hususunda hassas; ama ortada programlama ve çalışma yok. Kimse kendine toz kondurmuyor. Zaten ilgili kuruluşların çoğu farklı bakanlıklara bağlı." Araştırma için gittikleri illerdeki sivil toplum kuruluşlarını ve üniversiteleri de eleştiriyor Başkan İncekara. "Şehre dair veri istiyorsun ya yetersiz ya da hiç yok. Gidilen illerdeki her bir üniversite kapsamlı; ancak çoğu âdeta kendi kamuslarına hapsolmüş."

ÖĞRETMENLER DE EĞİTİMSİZ

Şiddet olaylarının, sözde 'çözüm namına' örtbas edilmesi ise bir başka kanayan yara. Birçok kişi ve kurum "benim okulum, kurumum, şehrim rezil olmasın" mantığıyla hareket edince, gizlenen küçük olaylar ileride büyük olumsuzlukları doğuruyor. Bu yaklaşımı da eleştiriyor Halide İncekara.

Resmî kurumlar arasındaki koordinasyonsuzluk kadar önemli bir başka mevzu ise şiddete dair net bir tanımlamanın yapılması. Bu noktada söz, komisyon üyesi Manisa Milletvekili Hakan Taşçı'da: "Şiddet nedir? Çocuklara, gençlere ve insanlara bunu öğretmeliyiz. Paşakapısı Cezaevi'nde bir çocuk dedi ki, 'Çıkarırsam kırmızı ışıkta dahi geçmeyeceğim.' Düşünün, kırmızı ışıkta zaten geçilmez. Ancak toplum o noktaya gelmiş ki bu suçtan sayılmıyor."

100 günü aşkın devam eden çalışmalar sırasında ziyaret edilen okullara dair gözlemler, komisyon üyelerini korkutmuş. İzlenimler genel itibarıyla iç açıcı değil. Yaşat

çocukların olumsuz etkileşimi, çeteleşme, arkadaş baskısıyla suç işleme ilk tespit edilen vakalar. Ancak bunlar meydana gelirken öğretmenlerin ve okul idarecilerinin meseleye yeterince sahip çık(a)madığı dillendiriliyor. Bunun en belirgin sebebi ise artan şiddetin yeni bir olgu olması ve nasıl tavr alınacağına bilinmemesi. Antalya, Mersin, Gaziantep ve İstanbul'u gezen Ali Cumhur Yaka, şiddetle mücadele konusunda öğretmen ve okul idarecilerinin de eğitilmesi gerektiğini dile getiriyor: "Antalya ve Mersin'de iyi çalışmalar var. Yine de Mersin'de 8 okul var ki eğitim tam yapılmıyor, öğretmenler toplu gelip gidiyor. Bazı şeyler çözüm diye düşünülmüş; ama tedbir alınmamış. Çünkü kimse ne yapması

Öğrencileri sorumsuzluğa iten 'af'lardan da dertli millî eğitim camiası. Giresun Milletvekili Hasan Aydın, 1969'dan bu yana neredeyse her yıl öğrenci affı ilan edildiğini hatırlatarak okul müdürlerinin yorumlarını aktarıyor: "Geçen yıl öğrenci affı yoktu. İzmir'deki müdürlerimiz bu yıl lise 2'nci sınıflarda âdeta olay yaşanmadığını söylüyor ve bunu affın çıkmamasına bağlıyor. Ayrıca, okulla irtibatlı velilerin çocuklarının şiddetten uzak durduğunu vurguluyorlar."

VİCDAN EĞİTİMİNE DİKKAT!

Komisyon üyesi Hasan Aydın öğretmen kökenli. O da Öner Ergenç gibi "vicdan eğitimine" özellikle dikkat çekiyor; bu noktada öğrencilerin davranış ve söylemlerine yön verecek rehber öğretmenlerin eksikliği

Şiddet komisyonu üyesi milletvekilleri 3,5 aylık incelemeler neticesinde elde edilen verileri raporlaştırmaya başladı.

gerektiğini bilmiyor. Şiddeti önlemede temel direk öğretmenlerdir. Hizmet içi eğitimlerle desteklenmelidir."

Siirt Milletvekili ve 37 yıllık eğitimci Öner Ergenç'in değindiği noktaysa yıllardır bilinen; ancak çözüm üretilmeyen bir mesele. "En son gözlemlerimizle pekişti ki, okullarda senelerce öğretilenlerin davranışa dönüşmesi anlamına gelen eğitim yapılmadı. Öğretim eğitimin önüne geçti." Eğitim sisteminin insanın aklı kadar vicdanına da hitap etmesi gerektiğini vurgulayan Ergenç bu iki unsuru doyurmanın önemine dikkat çekiyor: "Akıl, fen ve sosyal ilimlerle doyurulurken; vicdan, dinî ve ahlâki değerlerle bezemeli. Manevi değerleri eksik insanlar yetiştiriyoruz."

güne vurgu yapıyor. 2500 kişilik okulda sadece bir rehber öğretmen bulunmasını ise buna örnek gösteriyor.

Öğretmen-öğrenci ilişkilerinin soğukluğu, zaten yetersiz rehberlik eğitiminin etkinliğini iyice azaltıyor. Öğretmenler, liseli öğrencilerin ilişki ve iletişim sıralamasında en son sırada yer alıyor. Araştırmaya göre gençler, annelerinden sonra en iyi ilişkileri kız arkadaşlarıyla kuruyor; bunları baba, kardeş, erkek arkadaş ve öğretmen izliyor.

Şiddet konusunda devlet ve özel okullar arasında belirgin bir fark yok; ancak meslek liseleri ve genel liseler arasındaki ayrım dikkat çekici. Ali Cumhur Yaka'nın ifadesiyle meslek lisesi öğrencileri şiddete karışacak zaman bulamıyor ve enerjile-

EĞİTİM

rini işlerine yöneltiyor.

Şiddet anketinin sonuçlarına göre orta-öğretim yaşındaki gençler anne babalarının ve çevrelerinin kendilerini anlamadığından yakınıyor. Her gittiği yerde bu problemle karşılaştığını ifade eden milletvekili Hasan Aydın, "Gençlerin yüzde 93'ü 'Bizi adam yerine koyun' feryadında. Neticede onların kendilerine göre problemleri, ihtiyaçları var. Aileler bunu anlamalı artık." diyor. Ankete göre gençlerin yüzde 63'ünün "kimse-nin düşüncelerinden etkilenmemesi" de önemli oranda "kendilerinin adam yerine konulmamasından" kaynaklanıyor.

DEDE-NİNEİN YERİNİ TELEVİZYON ALDI

Ayrıca Türkiye genelinde birçok anne baba çocuklarıyla yeterince ilgilenmiyor. Modern şehir hayatında özellikle hem anne hem de babanın çalıştığı 'çekirdek aile' ço-

adını hatırlamayan anne babalar var." diyor. Ali Cumhur Yaka, Halide İncekara ve Mustafa Atas da bu görüşü destekleyen acı örneklerle karşılaştıklarını söylüyor.

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOK ÖNEMLİ

Türk toplumunun değer verdiği kavramları aynı ölçüde korumaya gayret etmediğine değinen vekiller, mesela maaş zammı için verilen tepkilerin aile değerleri noktasında gösterilmemesini eleştiriyor. Bu konuda da tanım problemi yaşandığını belirten Halide İncekara, "Aileyi koruyalım diyoruz; ama 'nasıl'ın cevabı yok. 6 yıl ekranlardan köpek rolünde baba izlettirildi insanlara. Sihirli, büyüdü dizilerden geçmiyor. Kimse itiraz etmiyor. Ama sokakta büyü yapılmış ceza var. Tezattır bu. Çocuklar ikilemede kalıyor, nasıl izah edeceksiniz?" diyor.

Çocuk yetiştirmeyi 'sanat' diye tanımla-

kıntılı mekânlarından biri. Çalışmaları müddetince internet kafeleri mercek altına alan komisyon üyeleri, buralara ciddi nester vurulması gerektiğine işaret ediyor. Türkiye genelinde hızla yayılan kafelerin denetim ve koordinasyonu konusundaki eksikleri müşahede eden Mustafa Atas, "Sigara içilmesi, gayr-i ahlâkî sitelere girilmesi, 12 yaşın altında kişilerin buralara alınması her zaman ihlal edilen kurallar. Denetimlerde belediyelerin ve emniyetin ihmalleri kendini belli ediyor." diyor.

İstanbul Sultanbeyli'deki 30 internet kafeden 24'ünün son denetimlerde kapatma cezası aldığına atf yapan Atas, "Çankaya ki başkent en merkezi yeri; buradaki bir internet kafede her türlü kanunsuzluk vardı, kapatıldı. Bir ay sonra yine açıldı. Buranın yakınında karakol var. Düşünün artık." diyerek durumun vahametini izah ediyor.

İnternet kafelere giden öğrencilerin neredeyse yüzde 90'ı şiddet vs. içerikli film ve oyunlarla, kalan azınlık ise ders ve araştırmayla ilgileniyor. Çocukların kahir ekseriyeti kafelere ailelerinden habersiz gidiyor. Mustafa Atas, kurallara uygun işletmecilik yapan internet kafelerin sayısının azlığına hayıflanıyor.

BİZİ BİZ YAPAN DEĞERLER KAYBOLUYOR

Son söz, yine gelip öğretime değil, gerçek eğitime dayanıyor; yani vicdan eğitime... Türkiye genelindeki anketin verilerini iyi okumak gerektiğini ifade eden Öner Ergenç, aile, öğretmen ve yetkililer ekseninde gençlerin akıl ve vicdanına yönelik çalışmaların acilen başlatılması gerektiğine değiniyor. "Kimse sorumluluktan kaçmasın. Bu konu tek kişiye yüklene-meyecek kadar ağır." diyen Ergenç'e komisyon başkanı Halide İncekara destek veriyor. Hastalığın teşhis ve tedavisi konusunda Bağımsız Milletvekili Zülfü Livaneli de İstanbul'daki basın toplantısında aynımsını söylüyordu: "Şiddet artıyor; çünkü bizi biz yapan değerler ortadan kayboluyor."

Anketle başladık, anketle bitirelim. Öğrenciler vekillerden farklı düşünmüyor. Çözüm nereden başlanması gerektiğine yönelik yol haritası veriyorlar açıkça. Gençlere göre şiddet ve başıbozukluğun en büyük sebebi, 'ahlâkî değerlerin önemsenmemesi.' En etkili çözüm ise "Allah korkusu, vicdan ve insaf gibi hassasiyetlerin güçlendirilmesi."

e-mail: s.gulmez@aksiyon.com.tr

FOTOĞRAF: HASAN KÜÇÜK

cukları büyük risk altında yetiştiriyor. Halide İncekara, bu noktada büyükanne ve dedenin aileden uzaklaşmasını büyük bir dezavantaj olarak değerlendiriyor: "Anne baba çalışıyorsa çocuk dede ve ninesinin terbiyesinde büyürdü. Şimdi bu insanlar aileden ayrıldı. Onların boşluğunu televizyon dolduruyor; üstelik olumsuz anlamda." Ankete katılan öğrenciler de televizyon programlarına ciddi anlamda el atılmasını istiyor.

Ziyaret ettikleri okullarda ebeveyn ilgisizliğinin yüksekliğine bizzat tanıklık eden milletvekilleri, bundan çok rahatsız olmuş. Hasan Aydın, "Çocuklarının bırakın kaçınıcı sınıfa gittiğini, yaşını bilmeyen; hatta

yan İncekara'ya göre okulöncesi döneme dikkat edilmeli. Bugün karşımıza çıkan şiddet vakalarıyla yarın karşılaşmamak için 9 milyona yakın 6 yaş ve altındaki çocukların eğitilmesinin hayatiyetine işaret ediyor. Sokaklarda yaşayan, cezaevine düşen, uyuşturucu tedavisi gören çocukların takip edilememesi de büyük eksiklik. İncekara'ya göre olumsuz çevreden kurtarılan nesiller, aynı bataklara düşürülmemeli. Tedavi ve ıslah süreçleri devamlı takip edilmeli. Göçün yol açtığı olumsuz etkiler ve arkadaş çevresi de davranışlardaki şiddet katsayısını artıran faktörlerden.

İnternet kafeler, modern hayatın en sı-